

HUUMEET JA MAAILMANKAUPPA

Huumeita voi tarkastella samalla tavalla kuin monikansallisen yhtiön markkinoimia lenkkitossuja, äidinmaidon vastikkeita tai banaaneja: Millaisia vaikutuksia tuotteilla on koko niiden ketjun aikana? Kenen ehdoilla huumetalouden ketju toimii? Millaisia arvoja se edustaa? Kuka siitä lopulta hyötyy?

Lyhyesti huumeista...

Huumeet voidaan jakaa alkuperältään kasvipohjaisiin eli orgaanisiin ja kemiallisesti valmistettuihin eli synteettisiin. Kasvipohjaisia huumeita ovat esimerkiksi heroini, kokaiini ja kannabistuotteet. Synteettisistä huumeista yleisimpiä ovat amfetamiini ja sen johdannaiset, kuten esimerkiksi ekstaasi.

Kasvipohjaisten huumeiden raaka-ainekasveilla on yleensä pitkä historia paikallisissa kulttuureissa niiden perinteisillä kasvatusalueilla. Esimerkiksi Andien kulttuureissa kokapensas, jonka lehdet ovat kokaiinin raaka-ainetta, on pyhä kasvi. Sen lehtiä on käytetty niin uskonnollisissa seremonioissa kuin lääkinällisessä tarkoituksessa.

Maailmanlaajuisia ongelmia näiden perinnekasvien viljelystä on seurannut vasta sen jälkeen, kun länsimainen lääketiede on jalostanut niistä voimakkaita ja helposti kuljetettavia huumausaineita. Yhden kokaiinikilon valmistamiseen tarvitaan jopa 500 kiloa kokapensaaseen lehtiä. Kokapensaaseen lehti on Andien ilmastossa elämää helpottava ja vitamiinipitoinen piriste. Kokaiini on terveydelle varallinen ja voimakasta riippuvuutta aiheuttava huume.

Andien alueen Q'ero-kansalle kokapensas on pyhä kasvi.

...ja maailmankaupasta

Maailmankaupassa jokaisella pitäisi periaatteessa olla mahdollisuus käydä kauppaa kaikkien muiden kanssa samoin kaikille yhteisin ehdoin.

Käytännössä " – maailmankauppaa pyörittävät ylikansalliset yhtiöt alihankkijaverkostoineen. Yhtiöille maailma on vain yksi iso markkina- tai talousalue, jossa maksimoidaan tuotannon ja jakelun tehokkuus eli tuotetaan mahdollisimman halvalla. Tuotantoa siirretään sinne, missä raaka-aineet ja ihmiset ovat halpoja, esimerkiksi vapaatuotantoalueiden hikipajoihin." (Jaana Airaksinen, 2003, Maailmankauppaa kaikille.)

Huumekauppa on maailmankauppaa, jossa toimintatavat ovat vielä laillistakin kauppaa julmemmat. YK on arvioinut huumekaupan arvoksi 8 prosenttia kaiken maailmankaupan arvosta, satoja miljardeja dollareita. Huumeet ovatkin maailman suurin laittoman toiminnan ala, jossa liikkuu vuosittain lähes yhtä rahaa paljon kuin asekaupassa, öljynjalostuksessa tai turismissa.

Huumekaupalla on merkittäviä kielteisiä sosiaalisia, ympäristöllisiä, poliittisia, taloudellisia seurauksia kansallisesti ja kansainvälisesti. Laittomuus kärjistää huumekaupan ongelmia, joista monet ovat alun perin seurausta epäoikeudenmukaisesta maailmankaupasta.

Kasvipohjaisten huumeiden viljelystä

Kasvipohjaisten huumeiden raaka-ainekasvien viljelyalueet määräytyvät "maailmankaupan sääntöjen" mukaan: viljely tapahtuu siellä, missä se on halvinta. Halvinta se on tietysti siellä, missä ihmiset ovat köyhimpiä ja epätoivoisimpia. Maailma on jaettu köyhään huumeita tuottavaan etelään ja rikkaaseen huumeita kuluttavaan pohjoiseen. Suurimmat voitot huumeakaupasta jäävät pohjoiseen.

Hamppu on helppo viljelykasvi ja päihdehamppua viljellään ympäri maailman. Suomeen kannabistuotteet (ensisijaisesti hasis) tulevat pääosin Marokosta Pohjois-Afrikasta. Marokko, Afganistan ja Pakistan ovat maailman suurimpia kannabiksen tuottajia. Kotikasvattajien osuus kannabistuotteiden kokonaiskulutuksesta on merkityksettömän pieni.

Kokaiinia ja crackia (poltettava muoto) jalostetaan kokapensaan lehdistä. Kokapensas on perinteisesti viihtynyt Etelä-Amerikassa Andien ylängöillä. Suurin osa maailman kokaiinista tuotetaan tällä hetkellä Kolumbiassa. Muita merkittäviä kokalehden kasvattajia ovat Peru ja Bolivia.

Oopiumunikko on hampun lailla vaatimaton ja tuottoisa viljelykasvi. Siitä jalostettavan oopiumin, morfiinin ja erityisesti heroiinin vaarallisuus on rajoittanut sen viljelyn erityisen köyhille alueille.

Oopiumunikon suurimmat viljelyalueet ovat Kultainen puolikuu (Afganistan, Pakistan ja Iran) Lähi-idässä ja Kultainen kolmio (Burma, Laos, Thaimaa) Kaakkois-Aasiassa. Afganistanin yksin on arvioitu tuottavan jopa 75% maailman oopiumista.

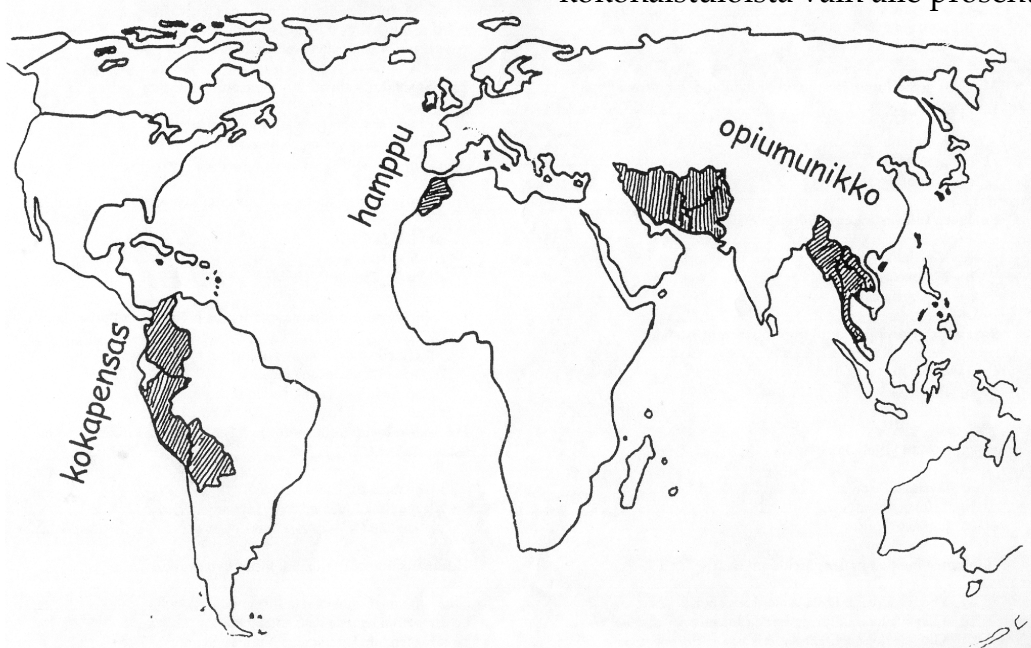
Päihdehampun, kokapensaan ja oopiumunikon viljeleminen maailman huumemarkkinoille on viljelijöille riskialtista, mutta köyhillä alueilla ainoa mahdollinen toimeentulo:

- Ruokakasvien viljely ei kannata, koska kilpailu länsimaiden vientituetun ylituotannon kanssa on mahdotonta.
- Laillisten rahakasvien viljely ei kannata, koska maailmanlaajuinen ylituotanto on romahduttanut niiden markkinahinnat.
- Viljelysmaa on liian kuivaa ja köyhää ruoka- ja rahakasveille. Hamppu ja oopiumunikko kasvavat vaatimattomissakin olosuhteissa.

Lisäksi huumeakauppiat voivat maksaa viljelijöille sadosta ennakoon, luoden velkariippuvuutta, ja noutaa sadon suoraan "ovelta". Laillisten rahakasvien viljelijät joutuvat itse markkinoimaan tuotteensa, ja tulot riippuvat epävakasta maailmanmarkkinahinnoista.

Huumeiden kysyntä pohjoisessa lisää tuotannon tarvetta etelässä. Viljelysmaata riittävään tuotantoon kasketaan myös sademetsistä.

Laillisia ruoka- ja rahakasveja paremmista tuloista huolimatta viljelijöille jää huumeakaupan kokonaistuloista vain alle prosentti.

Huumeiden raaka-ainekasvien viljely maailmanmarkkinoille on neljän miljoonan ihmisen elinkeino. Marokon Riz-vuoriston viljelykel- poisesta maasta lähes kolmannes on käytössä päihdehampun viljelyyn. Kolumbialle kokaiini on maan suurin valuuttatulojen lähde.

- Suurimmat riskit laittomien huumeikasvien viljelystä jäävät viljelijälle ja seurannaishai- toista kärsii koko paikallinen yhteisö:
- Viljelijät joutuvat lahjomaan paikallista virkavaltaa, hallintoa ja jopa armeijaa.
- Perussa kokapensaun kasvatusta on laillista, jos satonsa myy valtiolle, mutta huumekaup- piaat maksavat sadosta korkeamman hin- nan. Laiton kokapensaun viljely uhkaa perin- neviljelyä ja paikallista kulttuuria.

Viljelijämaihin jäävät lahjukset heikentävät ta- loudellisia, poliittisia ja sosiaalisia institu- tioita, sekä ylläpitävät korruptiota, rikollisuutta ja terroria. Tästä

äärimmäisin esimerkki on Kolumbia.

Etelä-Amerikassa viljelijät kärsivät Yhdysvaltojen heitä vastaan käymästä huumeiden vastaisesta sodasta:

“Laillisista kasveista kuten kahvista on siirrytty kokapensaun, kannabiksen ja oopiumunikoiden viljelyyn, koska näiden kasvien hinnat pysyvät vakaina.”

(Noam Chomsky, 2001, Hinnalla millä hyvänsä.)

- Myrkytyslennot ovat epätarkkoja ja myös paikalliset ihmiset ja eläimet altistuvat voi- makkaille kasvimyrykyille.
- Myrkytetty viljelysala on käyttökelvoton kaikkeen viljelyyn ja viljelijät menettävät pel- tojensa mukana kaiken toimeentulonsa.

Huumeikasvien viljely ei ole sidottu yksittäi- siin viljelijöihin. Niin kauan kuin riittää kysyn- tää ja köyhyyttä, löytyy myös riittävän epä- toivoisia viljelijöitä. Uusia peltoja raivataan ja esimerkiksi Andien rinteillä eroosio pahenee.

Kasvipohjaisten huumeiden jalostuksesta

Teollisuusmaissa myytävien kasvipohjaisten huumeiden jalostaminen niiden raaka-

ainekasveista tapahtuu usein jo viljelymaissa. Syyt ovat paitsi logistiset, myös maiden löysä ympäristölainsäädäntö ja mahdollisuus lahjoa toimintaan puuttuvat viranomaiset.

Jalostuksessa tarvitaan voimakkaita myrkyli- siä kemikaaleja, jotka jätetään pilaamaan niin välitöntä ympäristöä kuin vesistöihin values- saan koko alueen ekosysteemiä. Esimerkiksi kokaiinin jalostus tapahtuu viljelmien lähei- syydessä viidakon kätköissä olevissa pienissä kevytrakenteisissa jalostamoissa. Laittoman jalostamon paljastuttua se on helppo ja nopea siirtää, mutta jalostuksen tuottamat ongel- majätteet jäävät käsittelemättöminä luontoon.

Paikallinen jalostus lisää myös jalostettujen huumeiden paikallista käyttöä. Erityisesti varakkaan pohjoisen markkinoiden ollessa ti- lapäisesti tukossa, voidaan huumeita myydä halvalla jo tuotantomaassa. Tämä pahentaa entisestään alueen köyhyyttä ja sosiaalisia ongelmia.

Vaikka jalostus ehkä lisääkin viljelymaihin jäävää osuutta huume- kaupan tuotoista, se pa- hentaa tuotannon jo ennalta kielteisiä kokonaisvaikutuksia.

Synteettisten huumeiden valmistuksesta

Synteettiset huumeet eroavat kasvipohjaisista huumeista siinä, että ne voidaan tuottaa mah- dollisimman lähellä markkinoita. Amfetamiini ja sen johdannaisia valmistetaan Suomen markkinoille pääasiassa Virossa. Euroopassa amfetamiinia ja ekstaasia tuotetaan merkit- tävästi myös Puolassa ja Venäjällä.

Tuotanto tapahtuu pienissä piilotetuissa siir- retävissä laboratorioissa, joista on löydetty merkkejä myös Suomesta. Kasvipohjaisten huumeiden jalostuksen tapaan valmistuksessa käytetyt kemikaalit jätetään luontoon tai käsit- telemättöminä yhdyskuntajätteen sekaan.

Esimerkiksi ekstaasikilon valmistuksesta syntyy 13 litraa myrkyllistä ongelmajätettä.

Pohjoisen synteettisiä huumeita käytetään myös (aseiden rinnalla) maksuna etelän kasvipohjaisista huumeista ja näin pahennetaan etelän köyhien tuottajamaiden huumeongelmaa.

Huumeiden salakuljetuksesta

Huumeiden massamarkkinat sijaitsevat EU-maissa Yhdysvalloissa ja Japanissa. Huumeiden kuljetus tuotantoalueilta massamarkkinoille vaatii laajaa osaamista, kansainvälisiä yhteyksiä ja paljon rahaa. Salakuljetus lisää myös huumeiden käyttöä ja siitä seuraavia ongelmia huumeiden kauttakulkuun.

Huumeikaupassa jakelu on muutamien hyvin organisoitujen rikollisryhmien hallussa, jotka käyttävät viennissä samoja verkostoja kuin muidenkin salakuljetettävien tavaroiden kaupassa. Salakuljetusta harjoittavat rikollisryhmät ovat mukana myös laittomassa ihmis- ja asekaupassa.

Suuret huume-erät toimitetaan markkinoille rahtina tavanomaisia kuljetusreittejä. Pieniä eriä kuljettavat kuriirit eli muulit – yksityiset hädänalaisessa asemassa olevat ihmiset.

Järjestäytynyt rikollisuus tuo Suomeen heroïnia pääasiassa Pietarin ja kannabista Espanjan kautta. Kokaiini tulee Espanjan ja Hollannin kautta sekä käyttäjäryhmien että järjestäytyneen rikollisuuden tuomana. Amfetamiini tuodaan Suomeen Virost. Käyttäjät itse tuovat Suomeen lähinnä uusia muotihuumeita.

Huumeiden katukaupasta ja rahanpesusta

Kannabiksen, heroïnin ja kokaiinin tuottoisimmat markkinat ovat länsimaissa, vaikka niiden päätuotantoalueet ovat Afrikassa, Aasiassa ja Etelä-Amerikassa.

Huumeiden hinta kohoaa jopa tuhatkertaiseksi matkalla raaka-ainekasvin viljelijältä kuluttajalle. Eniten hinta nousee katukau-

passa, jossa voitot maksimoidaan laimentamalla aineita jokaisessa myyntiporissa. Viljelijän osuus huumeikaupan tuloista jää alle prosenttiin.

Huumeiden käyttäjät ovat myyntiketjussa kaikkein vaikeimmassa asemassa, sillä käyttäjä ei voi tietää, mitä hän todella ostaa, eikä kuluttajansuojaa ole. Epätoivoisilla käyttäjillä kokeillaan voidaan esimerkiksi kokeilla uusia synteettisiä huumevalmisteita.

Rahanpesun avulla rahan rikollinen alkuperä häivytetään, ja raha voidaan sijoittaa uudelleen laillisilla markkinoilla – odottamaan parempaa käyttöä. Sillä välin markkinat irtoavat kuluttajien todellisista tarpeista ja suuri osa taloutta toimii vain peitteenä huumeikaupalle.

Osa huumeikaupan tuloista palaa ylläpitämään huumeituotannon mahdollistavaa korruptiota ja terroria aineiden tuotantoalueilla.

Jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa!

Huumeikauppa ei ole reilua. Huumeikaupassa vastuuttomat ylikansalliset yhtiöt korvaa järjestäytynyt rikollisuus ja sen värväämät tuotanto-, kuljetus- sekä jakeluverkostot. Tavoite on kuitenkin sama: taloudellisten voittojen maksimoiminen, hinnalla millä hyvänsä.

Älä tue laitonta huumeikauppaa, vaan aloita oma huumeboikottisi jo tänään! Huumeeton elämä on kannanotto huumeikauppaa vastaan.

Huumeikaupan ongelmia ei silti voida ratkaista itsenäisesti erillään muista maailmankaupan ongelmista.

Tue kehitysyhteistyötä, Reilua kauppaa ja työtä oikeudenmukaisemman maailmankaupan puolesta, jotta huumeikasvien viljelylle olisi vaihtoehtoja!

HUUMEBOIKOTTI

Lisätietoja:
www.huumeboikotti.org
www.huumaa.net

Vaikuta:
www.yad.fi
www.reilukauppa.fi